

Аналіз думки тренерів щодо проблем педагогічного контролю у сучасному баскетболі

Мітова О.¹, Івченко О.², Онищенко В.¹, Полякова А.³, Ганчева В.⁴¹Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту²Український державний хіміко-технологічний університет³Дніпропетровський фаховий коледж спорту⁴Інституту модернізації змісту освіти

Анотація. Стаття присвячена аналізу результатів анкетування тренерів з баскетболу щодо методичного забезпечення системи контролю та її практичного застосування на першій та другій стадіях багаторічної підготовки як підґрунтя до розробки комплексної системи контролю гравців у баскетболі. Представлено порівняльний аналіз системи контролю на першій та другій стадії багаторічної підготовки. **Мета дослідження** – на основі анкетування визначити думку тренерів щодо методичного забезпечення системи контролю та її практичного застосування на першій та другій стадіях багаторічної підготовки як підґрунтя до розробки комплексної системи контролю гравців у баскетболі. В ході проведеного дослідження було використано **такі методи:** аналіз спеціальної, науково-методичної літератури, аналіз документальних матеріалів, анкетування, методи математичної статистики. **Результати.** В результаті проведеного анкетування встановлено, що особливої значущості набуває пошук інноваційних підходів, а також використання зарубіжного й вітчизняного досвіду з метою вдосконалення системи контролю баскетболістів на різних етапах багаторічної підготовки, яка б не тільки сприяла корекції навчально-тренувального процесу, а й дозволяла регулювати фізичний та психічний стан спортсменів без негативного впливу на стан їх здоров'я у відповідності до спрямованості та завдань стадій та етапів багаторічної підготовки та специфічним особливостям тренувальної та змагальної діяльності у командних спортивних іграх. **Висновки.** Виявлено стан проблеми організації заходів контролю та суттєві відмінності у спрямованості контролю у дитячо-юнацькому баскетболі в порівнянні з контролем у спорті вищих досягнень.

Ключові слова: баскетбол; контрол; багаторічна підготовка; стадії; анкетування.

Вступ. Останніми роками спостерігається тенденція до підвищення популярності баскетболу та його різновидів, що в свою чергу потребує оновлення знань у теорії і методиці підготовки баскетболістів, сучасних досліджень з урахуванням тенденцій, притаманних спорту ХХІ ст. (Безмылов, et al, 2016; Корягін, & Блавт, 2019; Мітова, 2021, Онищенко, 2017; Sushko, & Doroshenko, 2017).

Останнім десятиріччям суттєвих змін зазнала й система багаторічної підготовки, як у загальній теорії спорту, представлених В. М. Платоновим (2015) у двох стадіях – перша стадія «становлення

та розвитку можливостей спортсменів», друга стадія «максимальної реалізації спортивної майстерності» та відповідних до цих стадій етапів підготовки, так і у баскетболі зокрема (Шинкарук, & Мітова, 2017; Koryahin, et al, 2020; Kozina, et al, 2016; Mondoni, 2020; Giorgio Gandolfi, 2014). Такі зміни вимагають від науковців та практиків баскетболу наукового обґрунтування різних складових системи підготовки спортсменів – управління, контролю, моделювання та інших (Безмылов, et al, 2016; Івченко, 2019; Мітова, 2017а, 2017б; Остапенко, et al, 2022).

Враховуючи різну спрямованість першої та другої стадій багаторічної підготовки, проблемним та актуальним є питання приведення до узгодженості

різних складових системи підготовки з завданнями та змістом навчального матеріалу кожного окремого етапу багаторічного процесу вдосконалення (Івченко, 2019; Мітова, 2020; Онищенко, 2017; Шинкарук, & Мітова, 2017; National Basketball Coaches Association, 2017).

Не зважаючи на велику кількість наукових публікацій останнього десятиріччя з вирішення актуальних питань спортивних ігор, контроль, який, за визначенням В. М. Платонова, є важливим інструментом планування та управління процесом підготовки, починаючи від формування та реалізації кількісних та якісних характеристик у системі багаторічної підготовки та завершуючи здійсненням зворотних зв'язків між спортсменом та тренером у процесі тренувальних занять під час вирішення часткових завдань техніко-тактичної, фізичної або психологічної підготовки, представлений у науково-методичній літературі тільки як складова для вирішення інших проблем (Платонов, 2015). Однак не входить до цілісної системи знань, в якій органічно взаємопов'язані контроль з етапами багаторічної підготовки, з періодами річного циклу, рівнем кваліфікації, віковими особливостями спортсменів, ігровим амплуа та соціальним статусом у команді та принципами командної взаємодії (Мітова, 2017, 2021).

Низкою фахівців науково обґрунтовано у своїх працях різні складові системи контролю у командних спортивних іграх (Івченко, 2019; Корягін, et al, 2019; Костюкевич, 2017; Остапенко, et al, 2022; Шинкарук, & Мітова, 2017; Koryahin, et al, 2020), але в більшості випадків вони розглядали ці складові на основі індивідуального, диференційованого або комплексного підходів із застосуванням однакових тестів для різних вікових або кваліфікаційних груп спортсменів.

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що тести, запропоновані навчальними програмами

для ДЮСШ, СДЮСШОР та ШВСМ (Поплавський, et al, 1999; Поплавський, et al, 2019) в переважній більшості за своїм змістом спрямовані на виявлення індивідуальних здібностей та рівня різних сторін підготовленості спортсмена, не відповідають сучасним умовам правил баскетболу, особливостям тенденцій навчально-тренувального процесу (групова та командна робота не тільки у тактичній підготовці, а й у фізичній, технічній, інтегральній, психологічній), принципам командної роботи для досягнення результату. Така ситуація значно ускладнює реалізацію контролю у спортивній практиці та знижує якість його проведення в баскетбольних командах різних вікових категорій та кваліфікації, призводить до невідповідності засобів контролю «навчасмо одному – контролюємо інше» (Івченко, 2019; Мітова, 2021).

У зв'язку із зазначеним вище актуальними є проведення анкетування для визначення думки тренерів-практиків щодо вдосконалення системи контролю та її складових у відповідності до сучасних тенденцій підготовки баскетболістів.

Зв'язок роботи з важливими науковими програмами або практичними завданнями. Дослідження виконувалися відповідно тематичному плану наукових досліджень Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту на 2016-2020 рр. за темою «Теоретико-методичні основи планування та контролю у спортивних іграх у процесі багаторічного удосконалення» (номер державної реєстрації 0116U003012) та на 2021-2025 рр. за темою «Удосконалення різних сторін підготовленості спортсменів, які спеціалізуються у спортивних іграх на різних етапах багаторічної підготовки» (номер державної реєстрації 0121U108307).

Мета дослідження – на основі анкетування визначити думку тренерів щодо методичного забезпечення системи

контролю та її практичного застосування на першій та другій стадіях багаторічної підготовки як підґрунтя до розробки комплексної системи контролю гравців у баскетболі.

Матеріал і методи дослідження.

Для досягнення мети даного етапу дослідження було використано такі методи дослідження:

методи теоретичного рівня дослідження: Аналіз і узагальнення спеціальної літератури, документальних матеріалів, інформації, розміщеної в мережі Інтернет, дозволили визначити проблемне поле дослідження, отримати загальне уявлення про ступінь розробленості досліджуваної проблеми; вивчити сучасний стан проведення заходів контролю у дитячо-юнацьких спортивних школах; аналіз документальних матеріалів проводився з метою оцінки системи контролю у навчальних програмах з баскетболу для ДЮСШ, СДЮСШОР та ШВСМ, які використовуються в Україні протягом з 1999 р. до 2019, та з 2019 до теперішнього часу;

методи емпіричного рівня дослідження: у процесі анкетування з'ясовано ставлення тренерів до проблем організації та проведення контролю в річному циклі підготовки на різних етапах багаторічної підготовки;

методи математичної статистики застосовувались для опрацювання експериментального матеріалу з використанням пакету стандартних програм (MS Excel; Statistica – 6.0). Визначався відсоток тренерів, які відповідали на запропонований у анкеті варіант відповіді від загальної кількості тренерів, які працюють з баскетболістами на першій або на другій стадії багаторічної підготовки.

З метою виявлення ставлення тренерів, які працюють на першій та другій стадіях багаторічної підготовки, нами було проведено анкетування з тренерами. Анкета була складена з метою виявлення думки тренерів щодо методичного забезпечення системи контролю різних видів підготовленості атлетів та її практичного застосування на

практиці у тренувальному процесі. До складу анкети входили питання, орієнтовані, в основному, на можливість отримання інформації щодо того, які тести застосовують тренери при здійсненні контролю в процесі підготовки. Окрім того, були запитання щодо вимог до тестів, які повинні відповідати специфічним особливостям командних спортивних ігор (переважно на прикладі баскетболу), а саме зміст, кількість учасників тесту, додавання пасивного або активного захисту, відповідність тестів навчальному матеріалові, який було надано перед тестуванням тощо.

Нами було запропоновано 5 окремих питань щодо вдосконалення контролю рівня підготовленості та 5 питань щодо вдосконалення системи контролю змагальної діяльності.

Отже, для виявлення думки тренерів щодо вдосконалення системи контролю у сучасному дитячо-юнацькому баскетболі в анкетуванні взяло участь 20 тренерів з баскетболу з різних міст України, які отримали ліцензію тренера Федерації баскетболу України (ФБУ) категорій «А» та «В», а також мають спеціальну вищу освіту та різний стаж тренерської практики (від 5 до 40 років стажу) та 15 тренерів, які працюють на другій стадії багаторічної підготовки з ліцензією категорій «А» та «Pro».

Результати дослідження та їх обговорення. В основі обґрунтування передумов розробки алгоритму системи контролю у командних спортивних іграх у процесі багаторічної підготовки було здійснено опитування фахівців та тренерів з командних спортивних ігор та визначення їх ставлення до системи контролю як на чітко означеній стадії та на окремому етапі багаторічної підготовки, на якому вони працюють, так і в багаторічному процесі спортивного вдосконалення спортсменів.

Аналіз отриманих результатів свідчить, що фахівці мали як загальну думку, відповідно до запропонованих нами відповідей у анкеті, так і висловлювали своє особисте ставлення до даної проблеми у практиці спорту.

Розглянемо більш детально відповіді на питання щодо вдосконалення системи контролю підготовленості спортсменів у командних спортивних іграх.

На запропоноване анкетною питанням *«Як часто тренери проводять тестування фізичних, технічних та інших здібностей у своїй команді?»* від тренерів, які працюють зі спортсменами на першій стадії багаторічної підготовки, отримано такі дані: 40% відповіли, що проводять тестування 2 рази на рік у підготовчому періоді та на початку перехідного періоду; 20% – один раз на рік у підготовчому періоді; 25% – перед початком підготовчого та наприкінці підготовчого періоду; 15% – запропонували свій варіант відповіді, наприклад: 1 раз на 3 місяці; у будь-який час, коли бачу, що є необхідність зробити аналіз підготовленості вихованців. Тренери, які працюють на другій стадії, надали такі відповіді: 13,3% – один раз на рік у підготовчому періоді; 20% – 2 рази на рік; 46,6% – перед початком підготовчого та наприкінці підготовчого періоду.

На питання *«Чи вважають спеціалісти, що окрім тестування індивідуальних здібностей баскетболістів необхідно застосовувати вправи для групи гравців та контрольні вправи для команди з п'яти гравців, що більшою мірою буде віддзеркалювати суть командної гри?»* респонденти відповіли таким чином:

25% тренерів на I стадії та 26,6% на другій вважають, що вони б хотіли застосовувати такі тести, але не знають, де ознайомитись зі змістом таких тестів й у програмі для ДЮСШ їх немає;

10% тренерів на I стадії та 26,6 на другій вважають, що індивідуальні тести є більш інформативними для них;

70% респондентів на першій стадії багаторічної підготовки та 26,6% на другій вважають, що такий підхід покращив би систему управління тренувальним та змагальним процесами у командній грі.

5% тренерів на першій стадії вважають, що це є необхідністю при формуванні командної гри та духу. 20%

тренерів на другій стадії вважають доречним обрання контрольних вправ тактичного характеру, які необхідно виконувати під час контролю та які б були характерними до того чи іншого стилю тактики команди й узгоджувались зі змістом тренувального навантаження.

Відповіді на питання щодо неузгодженості змісту тестів та змісту навчального матеріалу, який викладається за програмою ДЮСШ (тобто навчаємо одному, а контролюємо інше) свідчать про те, що 25% тренерів, які працюють на першій стадії багаторічного вдосконалення, та 20 % на другій стадії вважають, що однакові тести для всіх вікових груп та етапів багаторічної підготовки не є правильним підходом у системі контролю; 15% тренерів на першій та 13,3% на другій стадії – навпаки: вважають, що тести повинні бути однаковими, тому що так зручніше спостерігати за тенденцією до покращення якості виконання та показників рівня підготовленості, або результату від року до року навчання у ДЮСШ; 60% та 46,6% респондентів відповідно на першій та другій стадіях згодні з тим, що зміст тестів повинен бути узгоджений зі змістом навчального матеріалу й відповідати завданням кожного року навчання.

На питання *«Чи вважають тренери, що для вдосконалення системи тестів у баскетболі з кожним роком навчання у ДЮСШ необхідно ускладнювати умови виконання технічних прийомів, які запропоновано тестом (наприклад, змінювати спосіб виконання передачі або додавати умовного пасивного або активного захисника під час кидкових тестів?»* нами отримано такі відповіді: 80% респондентів, які працюють на першій стадії та 60% з другої вважають, що такий підхід є більш відповідним специфіці та умовам гри, що дозволить реально наблизити умови виконання тесту умовам гри й підвищити інформативність отриманих результатів; 15% та 20% відповідно до стадій вважають, що традиційний спосіб виконання тесту є більш інформативним. 5% тренерів першої стадії вважають, що тренер сам повинен

відчувати готовність своїх вихованців до виконання ускладнення тестів.

Враховуючи просторово-часові обмеження баскетболу, що обумовлені самими правилами гри (3, 5 та ін. секунд, часті випадки закінчення часу на атаку тощо) тренерам було запропоновано надати відповідь на таке питання *«Чи вважають вони, що система тестів у баскетболі потребує вдосконалення щодо забезпечення тестами, умови яких передбачають виконання техніко-тактичних дій за обмежений час (тобто чи встигне гравець, або група гравців, або команда виконати контрольну вправу за обмежений час?), а не навпаки, як це було раніше (за який час виконає?)»*. Отже, 95% фахівців на першій стадії та 86,7% на другій згодні, що такі тести або контрольні вправи необхідно застосовувати під час контролю готовності своєї команди до різних ситуацій під час матчу; 5% фахівців першої стадії багаторічного вдосконалення запропонували свій варіант відповіді, що полягає у таких думках: є відведений час, але оцінюється техніка, «у молодшому віці ні в якому разі не треба обмежувати в часі дітей, для того щоб вони навчилися правильно виконувати технічні елементи, а в більш дорослому вважаю, що це доцільно», «на етапах початкової підготовки та попередньої базової підготовки». 13,3 % фахівців другої стадії не бачать у цьому необхідності.

Розгляд відповідей на питання щодо вдосконалення системи контролю змагальної діяльності спортсменів у командних спортивних іграх на першій та на другій стадіях багаторічної підготовки дозволив прийти до таких підсумків.

Так, на питання *«Чи застосовуєте Ви якісь додаткові протоколи для контролю змагальної діяльності Вашої команди, окрім статистичного та технічного протоколів затверджених ФБУ або ФІБА?»* отримано такі результати:

45% респондентів (I стадія) та 46,6% (II стадія) самі або їх помічники застосовують під час гри, або під час перегляду відеозапису гри додатковий протокол для запису важливих показників

змагальної діяльності або виконання більш конкретизованих завдань як тренера на гру;

20% тренерів I стадії та 40% другої вважають, що статистичного протоколу достатньо для отримання інформації та аналізу гри;

35% тренерів I стадії та 13,4% другої запропонували свій варіант відповіді, що полягають у: «хотілось би мати додатковий»; «на жаль не маю ні помічників, ні відеоапаратури, тому орієнтуюсь на протокол гри, власні висновки від гри», «окрім протоколів статистичного та технічного роблю собі помітки щодо недоліків у діях команди під час гри».

На питання *«Чи вважаєте Ви, що у дитячо-юнацькому баскетболі більш важливими є не кількість та результативність ТТД під час гри, а якість та техніка їх виконання?»* 70% тренерів першої стадії та 80% другої стадії відповіли, що вони завжди звертають увагу на правильність та техніку виконання підбирань, кидків тощо, ніж тільки на кількість, яка віддзеркалюється у статистичному протоколі; 10% (I стадія) та 6,66% (II стадія) вважають, що кількість важливіша, ніж спосіб виконання; 20% I стадії та 13,3% II стадії запропонували свої варіанти відповіді, наприклад, такі як: *«за умови правильної техніки зростає кількість. Рідка коли без техніки досягається висока кількість – це називається талант», «діти завжди хочуть виграти, але показник техніка виконання – результат не потрібен»*.

Відповіді на питання *«Чи вважаєте Ви, що у дитячо-юнацькому баскетболі необхідно контролювати не тільки кількість ТТД під час гри, а й швидкість та швидкість їх поєднувати під час ігрового фрагменту, не припускаючись помилок? (Наприклад, ведення – передача; ловля – ведення- кидок у русі та ін.)»* свідчать, що 90% тренерів I стадії та 80% тренерів II стадії згодні, що це дуже важливо контролювати саме у дитячо-юнацькому баскетболі, 10% та 20 % респондентів відповідно до стадій надали свої варіанти відповідей, які полягали у наступному: що

на вміння поєднувати технічні прийоми та швидко їх виконувати впливає ігрова ситуація, наявність суперника тощо.

На питанні «Чи вважаєте Ви, що окрім кількісно-якісних показників ТТД у контролі змагальної діяльності необхідно фіксувати виконання тих технічних та тактичних дій, над якими працювали протягом підготовчого періоду та у передзмагальних мезоциклах? (Наприклад: працювали над варіантом організації швидкого прориву, а протягом гри команда його не застосовує тощо)» майже всі тренери – 90 % відповіли, що у дитячо-юнацькому спорті це важливіше, ніж результат, на другій стадії 13,3 % тренерів вважають, що їх більше цікавить статистика, а не якість виконання.

П'яте питання стосувалось виявлення ситуації щодо того «Чи вважають тренери, що окрім кількісно-якісних показників ТТД у контролі змагальної діяльності необхідно фіксувати характерні помилки, які є передумовами для неправильних дій, це допоможе відстежити причинно-наслідкові зв'язки й краще відкоригувати навчально-тренувальний процес? (наприклад: гравець робить підбирання, але не завжди відсікає гравця (ставить спину) перед цим, або віддав пас й залишився на тому ж місці без руху тощо)». Отже, всі 100% тренерів, як на першій, так і на другій стадії багаторічної підготовки погоджуються з тим, що це один з тих акцентів, які необхідно застосовувати у контролі в командних спортивних іграх.

Висновки. В результаті проведеного анкетування встановлено, що особливої значущості набуває пошук інноваційних підходів, а також використання зарубіжного й вітчизняного досвіду з метою вдосконалення системи контролю баскетболістів на різних етапах багаторічної підготовки, яка б не тільки сприяла корекції навчально-тренувального

процесу, а й дозволяла регулювати фізичний та психічний стан спортсменів без негативного впливу на стан їх здоров'я у відповідності до спрямованості та завдань стадій та етапів багаторічної підготовки та специфічним особливостям тренувальної та змагальної діяльності у командних спортивних іграх.

Порівняння думки тренерів, які працюють зі спортсменами на першій стадії багаторічної підготовки «становлення та розвитку можливостей спортсменів» з думкою тренерів, які працюють на другій стадії багаторічної підготовки «максимальної реалізації спортивної майстерності», дозволило встановити суттєві відмінності у спрямованості контролю у дитячо-юнацькому спорті в порівнянні з контролем у спорті вищих досягнень.

У зв'язку з вищевикладеним, нами виявлено, що наше припущення щодо вдосконалення системи контролю у командних спортивних іграх співпадає з думкою переважної більшості тренерів, які взяли участь в анкетуванні та є актуальним питанням, розв'язання якого дозволить підвищити якість управління багаторічною підготовкою.

Перспективи подальших досліджень полягають у науковому обґрунтуванні комплексів контрольних тестів, контрольних вправ та контрольних ігор для оцінки рівня підготовленості баскетболістів, які знаходяться на різних етапах багаторічної підготовки відповідно першої та другої стадії спортивного вдосконалення.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Безмылов, Н.Н., Шинкарук, О.А., & Митова Е.А. (2016). Комплексная оценка уровня подготовленности баскетболистов в профессиональные клубы при проведении ежегодной процедуры драфта в НБА. *Фізична культура спорт та здоров'я нації*, 2, 112-119.
- Івченко, О.М. (2019). *Комплексний контроль підготовленості баскетболістів на етапі*

попередньої базової підготовки [дисертація]. Дніпро.

- Корягін, В.М., & Блавт, О.З. (2019). Інноваційні технології тестового контролю у фізичному вихованні і спорті. [монографія]. Львів. Видавництво «Львівська політехніка».
- Костюкевич, В.М. (2017). *Теоретико-методичні основи контролю у фізичному вихованні та спорті* [монографія]. Вінниця ТОВ «Планер».
- Мітова, О. (2017b). Обґрунтування методичного підходу до розробки системи комплексного контролю підготовленості спортсменів в командних ігрових видах спорту (на прикладі баскетболу). *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 4(23). 86-93.
- Мітова, О. (2020). Формування системи тестів для контролю підготовленості гравців у командних спортивних іграх. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2, 88-101.
- Мітова, О.О. (2017а). Проблеми контролю у командних спортивних іграх на другій стадії багаторічної підготовки. *Спортивные игры*, 1, 24-28.
- Мітова, О.О. (2021). *Теоретико-методичні основи контролю в командних спортивних іграх в процесі багаторічного вдосконалення*. дис. доктора. наук з фіз. виховання і спорту. НУФВСУ. К.
- Онищенко, В.М. (2017). *Структура та зміст навчально-тренувального процесу дітей 6-7 років на першому році занять міні-баскетболом* [дисертація]. Дніпро.
- Остапенко, Ю.О., Стасюк, Р.Н., Долгова, Н.О. (2022). Розробка інтегральної оцінки за 5-ти бальною сигмальною шкалою для оцінювання рівня спеціальної фізичної і технічної підготовленості баскетболістів на етапі підготовки до вищих спортивних досягнень. *Спортивні ігри*, 2, 20-29. doi: 10.15391/si.2022-2.03
- Платонов, В.Н. (2015). *Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. К.: Олимпийская литература.*
- Поплавський, Л.Ю., & Окіпняк, В.Г. (1999). *Баскетбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву та шкіл вищої спортивної майстерності (навчально-тренувальні групи та групи спортивного удосконалення)*. К.
- Поплавський, Л.Ю., Маслова, О.В., Безмилов, М.М., Мітова, О.О., & Мурзін, Є.В., Четвертак, О.А. (2019). *Баскетбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю*. Київ: Республіканський науково-методичний кабінет Міністерства молоді та спорту України.
- Тищенко, В.О. (2015). Тестування в системі педагогічного контролю спеціальної підготовленості кваліфікованих гандболістів. *Вісник Прикарпатського університету*. Серія: Фізична культура, 21, 92-98.
- Шинкарук, О.А., & Мітова, О.О. (2017). Система контролю підготовки початківців у командних спортивних іграх: проблемні питання та сучасні підходи. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 1, 105-112.
- Koryahin, V., Blavt, O., Doroshenko, E., Prystynskyi, V., & Stadnyk, V. (2020). Training effect of special basketball exercises. *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 20(3), 137-141. /doi.org/10.17309/tmfv.2020.3.02
- Kozina, Zh.L, Sobko, I.N., Yermakova, T., Cielicka, M., Zukow, W., Chia, M., Goncharenko, V., Goncharenko, O., & Korobeinik, V. (2016). Psycho-physiological characteristics of female basketball players with hearing problems as the basis for the technical tactic. *Journal of Physical Education and Sport*. 261348-1359. DOI:10.7752/jpes.2016.04213
- Mondoni, M. (2020). *General guidelines of minibasketball*. Italy, Roma.
- National Basketball Coaches Association (NBCA) *NBA coaches playbook: techniques, tactics, and teaching points*. (2017). South Californian University in LA.
- Sushko, R., & Doroshenko, E. (2017). Professionalization issues of concern as a factor of sports games globalization (basing on basketball), *Fundamental and Applied Studies in EU and*

CIS Countries : proceedings of the VII International Academic Congress, 26-28 February 2017. United Kingdom, Cambridge, England, Vol. VII, 128-132.

Giorgio Gandolfi. *NBA Coaches Playbook*. (2014). Techniques, tactics, and teaching points. Gandolfi Giorgio. Human Kinetics.

Abstract. *Mitova O., Ivchenko O., Onyshchenko V., Polyakova A., Gancheva V. Analysis of coaches' opinions on the problems of pedagogical control in modern basketball. The article is devoted to the analysis of the results of the basketball coaches' questionnaires on the methodological support of the control system and its practical application in the first and second stages of long-term training as a basis for developing a comprehensive control system for basketball players. A comparative analysis of the control system at the first and second stages of long-term training is presented. The purpose of the study is on by means of questionnaires to determine the opinion of coaches as to methodological support of the control system and its practical application in the first and second stages of long-term training as a basis for developing a comprehensive control system for basketball players. In the course of the study the following methods were used: analysis of special, scientific and methodological literature, analysis of documentary materials, questionnaires, methods of mathematical statistics. Results. As a result of the questionnaire it was found that the search for innovative approaches, as well as the use of foreign and domestic experience in order to improve the control system of basketball players at different stages of long-term training, which would not only help to correct the training process, but also regulate physical and mental state of athletes without negative impact on their health in accordance with the target and objectives of the stages and phases of long-term training and the specific features of training and competitive activities in team sports are getting more and more relevant. Conclusions. The state of the problem of organization of control measures and significant differences in the control focus of children's and youth basketball in comparison with control in sports of higher achievements are revealed.*

Key words: *basketball; control; long - term training; stages; questionnaire.*

Стаття надійшла до редакції: 10.05.2022

Опубліковано: 01.06.2022

Reference:

- Bezmylov, N.N., Shynkaruk, O.A., Mytova, E.A. (2016). Kompleksnaia otsenka urovnia podgotovlennosti basketbolystov v professyonalnye kluby pry provedenyy ezhegodnoi protsedury draфта v NBA [Comprehensive assessment of the fitness level of basketball players to professional clubs in the annual NBA draft process]. *Fizychna kultura sport ta zdorovia natsii [Фізична культура спорт та здоров'я нації]*, 2, 112-119. [in Ukrainian].
- Ivchenko, O.M. (2019). *Kompleksnyi kontrol pidgotovlenosti basketbolistiv na etapi poperednoi bazovoi pidgotovky* [Physical Culture Sport and Health of the Nation]. Dnipro. [in Ukrainian].
- Koriahin, V.M., & Blavt, O.Z. (2019). *Innovatsiini tekhnolohii testovoho kontroliu u fizychnomu vykhovanni i sporti* [monohrafiia] [Innovative technologies of test control in physical education and sports]. Lviv. Vydavnytstvo «Lvivska politekhnika». [in Ukrainian].
- Kostiukevych, V.M., redaktor. (2017). *Teoretyko-metodychni osnovy kontroliu u fizychnomu vykhovanni ta sporti* [Theoretical and methodological foundations of control in physical education and sport] [monohrafiia]. Vinnytsia TOV «Planer». [in Ukrainian].
- Mitova O. (2017b). *Obgruntuvannia metodychnoho pidkhodu do rozrobky systemy kompleksnoho kontroliu pidgotovlenosti sportsmeniv v komandnykh ihrovykh vydakh sportu (na prykladi basketbolu)* [Rationale for a methodical approach to the development of a system of integrated control of athletes' fitness in team sports (using basketball as an example)], *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii* [Physical Culture, Sports and Health of the Nation.], no 4(23), 86-93. [in Ukrainian].

- Mitova, O. (2020). Formuvannya systemy testiv dlia kontroliu pidhotovlenosti hravtsiv u komandnykh sportyvnykh ihrakh [Formation of a system of tests to control the training of players in team sports games]. *Sportyvna nauka ta zdorovia liudyny* [Sports science and health of people], no 2, 88-101. [in Ukrainian].
- Mitova, O.O. (2017a). Problemy kontroliu u komandnykh sportyvnykh ihrakh na druhii stadii bahatorichnoi pidhotovky. *Sportyvni igry* [Sports games], 1, 24-28. [in Ukrainian].
- Mitova, O.O. (2021). *Teoretyko-metodychni osnovy kontroliu v komandnykh sportyvnykh ihrakh v protsesi bahatorichnoho vdoskonalennia* [Rationale for a methodical approach to the development of a system of integrated control of athletes' fitness in team sports (using basketball as an example)]. dys. doktora. nauk z fiz. vykhovannia i sportu: 24.00.01. NUFVSU. K., [in Ukrainian].
- Onyshchenko, V.M. (2017). *Struktura ta zmist navchalno-trenavalnoho protsesu ditei 6-7 rokiv na pershomu rotsi zaniat mini-basketbolom* [Structure and content of the educational and training process for children 6-7 years old in the first year of mini-basketball] [dysertatsiia]. Dnipro. [in Ukrainian].
- Ostapenko, Yu.O., Stasiuk, R.N., & Dolhova, N.O. (2022). Rozrobka intehralnoi otsinky za 5-ty balnoiu syhmalnoiu shkaloiu dlia otsiniuvannia rivnia spetsialnoi fizychnoi i tekhnichnoi pidhotovlenosti basketbolistiv na etapi pidhotovky do vshchychkh sportyvnykh dosiahnen [Development of Integral Evaluations with a 5-point Sigma Scale for Evaluating the Special Physical and Technical Fitness Level of Basketball Players at the Preparation Stage for High Performance Achievements]. *Sportyvni ihry* [Sports games], no 2, 20-29. doi: 10.15391/si.2022-2.03 [in Ukrainian].
- Platonov, V.N. (2015). *Systema podhotovky sportsmenov v olymпыiskom sporte. Obshchaia teoriia y ee praktycheskye prylozheniia: uchebnyk* [The system of training of athletes in Olympic sport. General theory and its practical applications] [dlia trenerov]: v 2 kn. K.: Olymпыiskaia lyteratura, Kn. 2. [in Russian].
- Poplavskiy, L.Iu., & Okipniak, V.H. (1999). *Basketbol. Navchalna prohrama dlia dytiachyuno-natsykykh sportyvnykh shkil, spetsializovanykh dytiachyuno-natsykykh shkil olimпыiskoho rezervu ta shkil vyshchoi sportyvnoi maisternosti* [Basketball. The educational program for children's and youth sport schools, specialized children's and youth sport schools of the Olympic reserve and schools of high sport mastery (training and educational groups and groups of sports improvement)] (navchalno-trenavalni hrupy ta hrupy sportyvnoho udoskonalennia). K. [in Ukrainian].
- Poplavskiy, L.Iu., Maslova, O.V., Bezmylov, M.M., Mitova, O.O., Murzin, Ye.V., & Chetvertak, O.A. (2019). *Basketbol. Navchalna prohrama dlia dytiachyuno-natsykykh sportyvnykh shkil, spetsializovanykh dytiachyuno-natsykykh sportyvnykh shkil olimпыiskoho rezervu, shkil vyshchoi sportyvnoi maisternosti ta spetsializovanykh navchalnykh zakladiv sportyvnoho profiliiu* [Basketball. The educational program for children's and youth sports schools, specialized children's and youth sports schools of the Olympic reserve, schools of high sports mastery and specialized educational institutions of sports profile.]. Kyiv: Respublikanskyi naukovo-metodychnyi kabinet Ministerstva molodi ta sportu Ukrainy. [in Ukrainian].
- Shynkaruk, O.A., & Mitova, O.O. (2017). Systema kontroliu pidhotovky pochatkivtsiv u komandnykh sportyvnykh ihrakh: problemni pytannia ta suchasni pidkhody [The system of control of the training of beginners in team sports games: problematic issues and modern approaches]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia* [Sportivnyy Visnik Pridniprov'ya], no 1, 105-112. [in Ukrainian].
- Tyshchenko, VO. (2015). Testuvannia v systemi pedahohichnoho kontroliu spetsialnoi pidhotovlenosti kvalifikovanykh handbolistiv [Testing in the system of pedagogical control of the special training of qualified handball players]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Seriia: Fizychna kultura* [Journal of the Precarpathian University], no 21, 92-98. [in Ukrainian].

- Koryahin, V., Blavt, O., Doroshenko, E., Prystynskiy, V., & Stadnyk, V. (2020). Training effect of special basketball exercises. *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, no 20(3), 137-141. /doi.org/10.17309/tmfv.2020.3.02
- Kozina, Zh.L, Sobko, I.N., Yermakova, T., Cielicka, M., Zukow, W., Chia, M., Goncharenko, V., Goncharenko, O., & Korobeinik, V. (2016). Psycho-physiological characteristics of female basketball players with hearing problems as the basis for the technical tactic. *Journal of Physical Education and Sport*. 261348-1359. DOI:10.7752/jpes.2016.04213
- Mondoni, M. (2020). *General guidelines of minibasketball*. Italy, Roma.
- National Basketball Coaches Association (NBCA) *NBA coaches playbook: techniques, tactics, and teaching points*. (2017). South Californian University in LA.
- Sushko, R., & Doroshenko, E. (2017). Professionalization issues of concern as a factor of sports games globalization (basing on basketball), *Fundamental and Applied Studies in EU and CIS Countries* : proceedings of the VII International Academic Congress, 26-28 February 2017. United Kingdom, Cambridge, England, no VII, 128-132.
- Giorgio Gandolfi. *NBA Coaches Playbook*. (2014). Techniques, tactics, and teaching points. Gandolfi Giorgio. Human Kinetics.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Мітова Олена Олександрівна: *д.фіз.вих, доцент, завідувач кафедри спортивних ігор Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту: вул. Набережна перемоги 10, Дніпро, 49094, Україна*

Elena Mitova: *D., Associate Professor, Head of the Department of Sports Games Prydniprovaska State Academy of Physical Culture and Sports; str. Naberezhna peremohy 10, Dnipro, 49094, Ukraine*

https://orcid.org/ 0000-0002-4309-9261

E-mail: elenamitova@ukr.net

Івченко Оксана Миколаївна: *к.фіз.вих, доцент кафедри фізичної культури, спорту і здоров'я Український державний хіміко-технологічний університет: Пр. Гагаріна 8. м. Дніпро, 49094, Україна*

Ivchenko Oksana Mykolayivna: *Candidate of Physical Sciences, Associate Professor of the Department of Physical Culture, Sports and Health Ukrainian State University of Chemical Technology: Pr. Gagarina 8. Dnipro, 49094, Ukraine*

https://orcid.org/ 0000-0003-0806-0860

E-mail: basket.ivchenko@gmail.com

Онищенко Віола Миколаївна: *к.фіз.вих., викладач фізичного виховання Дніпропетровський фаховий коледж спорту: вул. Гладкова, 39, м. Дніпро, Україна, 49033.*

Onyshchenko Viola Mykolayivna: *Candidate of Physical Sciences, physical education teacher, DPCS Municipal Institution Dnipropetrovsk Professional College of Sports of Dnepropetrovsk Regional Council, Gladkova str., 39, Dnipro, Ukraine 49033.*

https://orcid.org/ 0000-0002-1669-2406

E-mail: viola.onyshchenko@gmail.com

Полякова Антоніна Віталіївна: *к.фіз.вих., доцент кафедри спортивних ігор Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту. вул. Набережна перемоги 10, Дніпро, 49094, Україна*

Polyakova Antonina Vitaliyivna: *Associate Professor, Head of the Department of Sports Games Prydniprovaska State Academy of Physical Culture and Sports; str. Naberezhna peremohy 10, Dnipro, 49094, Ukraine*

https://orcid.org/0000-0002-3839-6595

E-mail: polakovaantonina303@gmail.com

Ганчева Владислава Ігорівна: *Завідувачка сектору виховної роботи відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту позашкільної освіти та виховної роботи Інституту модернізації змісту освіти, м. Київ, Україна*

Vladyslava Gancheva Igorivna: *Head of the sector of educational work IECM State Scientific Institution “Institute of Education Content Modernization” 36, street Metropolitan Vasyl Lipkovsky, Kyiv, Ukraine, 03035*

<https://orcid.org/0000-0003-0820-4430>

E-mail: vlada2006@ukr.net